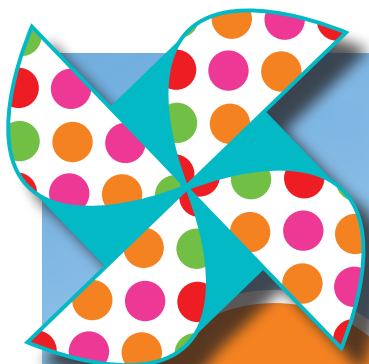

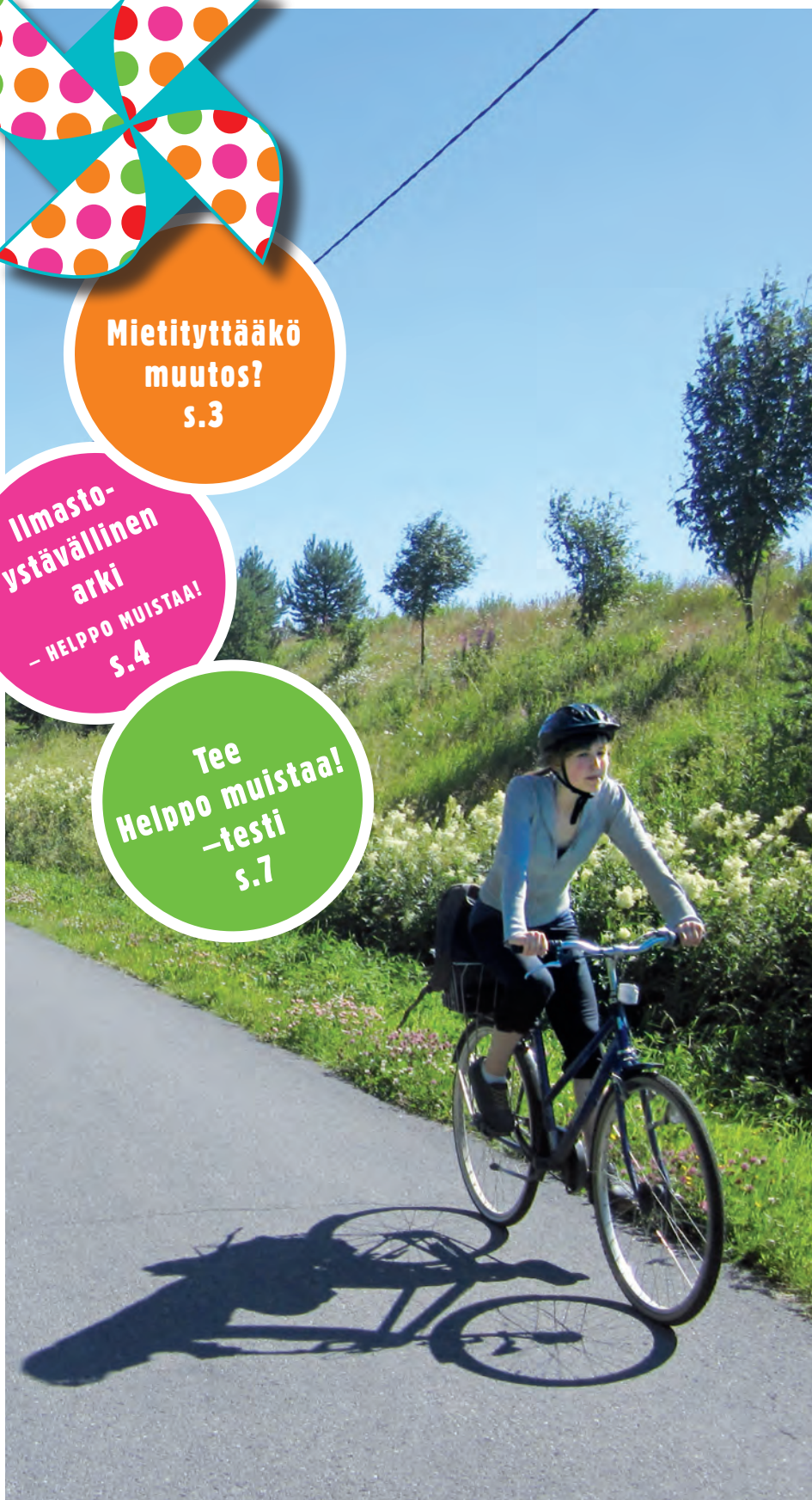
ILMASTO- SANOMAT

**Mietityttääkö
muutos?
s.3**

**Ilmasto-
ystävällinen
arki
- HELPPU MUISTAA!
s.4**

**Tee
Helppo muistaa!
-testi
s.7**

Lukijalle

ILMO-hanke innosti oululaiset mukaan energiansäästöön

Ilmastonmuutoksen hillinnässä pienissä teoissa on ison muutoksen alku. Oulussa on toteutettu aktiivista ilmastopolitiikkaa jo 1990-luvulta alkaen. Vuosien varrella ilmastoasiat on liitetty tiiviisti kaupungin ympäristöpolitiikkaan, kaupunkistrategiaan ja energiapolitiisiin linjauksiin sekä käytännön toimenpiteisiin. Viimeisin sitoumus tehtiin vuonna 2011, kun Oulu allekirjoitti Euroopan kaupunginjohtajien ilmastopimuksen ja sitoutui vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään 20 % vuoteen 2020 mennessä.

Osana vaikuttamista Oulun kaupungilla on ollut käynnissä kesäkuussa 2011 aloitettu ILMO – Oulun seudun ilmastoportti -hanke, jonka tavoitteena on ollut auttaa oululaisia löytämään oma tapansa vaikuttaa ja tehdä oma osansa ilmastonmuutoksen hidastamiseksi. Kädessäsi oleva lehti on osa hanketta.

Vastuu ilmastoasioiden edistämisestä kuuluu kaikille. Energia- ja ilmastoystävällinen toimintatapa vaatii yleensä pieniä arjen muutoksia, hereillä oloa valinnoissa ja omien hyvien toimintatapojen tunnistamista. Ilmastosanomien ilmastokäytösteesti auttaa tunnistamaan hyvät ilmastotavat. Kaikkea ei tarvitse kuitenkaan muuttaa kerralla. Ilmastosanomien mukana on kalenteri, joka auttaa keskittymään aina yhteen uuteen tapaan ajatella ja toimia.

ILMO-hankkeen tavoitteena oli luoda pysyvää ja käytännönläheistä toimintaa: toteuttaa luotettavat ja ajantasaiset verkkosivut ilmastotiedon jakamiseksi, käynnistää ilmasto- ja energiapainotteinen ekotukitoiminta kaupungin työyhteisöihin sekä kehittää toiminnan vaikuttavuuden mittaamista ja seurantaa. Hankkeen päättyessä voimme todeta, että tavoitteet saavutettiin. Lue lisää hankkeen onnistumisesta tämän lehden sivuilta. Oululaisissa on energiaa ja intoa tehdä arjessaan isojaakin muutoksia.

TIEDÄ JA VAIKUTA

Pysy ajan tasalla kaupungin ilmastoasioissa!

Lue 2-3 kertaa vuodessa julkaistava

"Ilmastostrategiasta käytännön toimiin" –katsaus osoitteessa www.ouka.fi/oulu/ilmasto/energia-ja-ilmastokatsaukset.

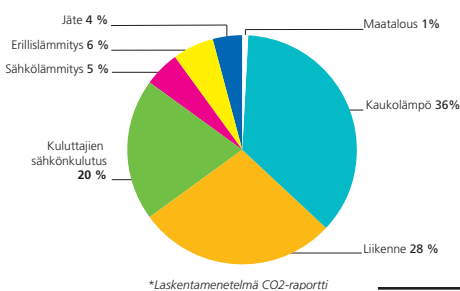
Mietityttääkö muutos?

Ilmastonmuutosta pidetään suurimpana ympäristöhaasteena, johon ihmiskunta joutuu vastaamaan vaikka sen vaikutuksia ei tarkkaan tiedetä. Ilmastonmuutoksen vaikutukset tulevat näkymään myös Oulussa.

Ilmastonmuutokseen kannattaa varautua ennalta ja pyrkiä ehkäisemään sen vahingollisia vaikutuksia. Toisaalta voimme myös hyötyä ilmastonmuutoksen tuomista eduista. Oulun alueella ilmastonmuutos voi merkitä lämpimämpiä syksyjä ja aikaisempia keväitä, lisääntyviä helle- ja kuivuuskausia ja leutoja talvia. Samalla sademäärät, rankkasateet ja tulvariskit lisääntyvät. Myrskyt aiheuttavat myös merenpinnan hetkellistä nousua.

Vaikka ilmastonmuutoksen ennusteet näkyvät globaalina lämpenemisenä, ei voida sulkea pois joidenkin alueiden verrattain hetkellistä kylmenemistä johtuen muun muassa meri- ja ilmavirtojen muutoksista, maa- ja merimassojen jakautumisesta sekä paikallisista ilmastoista.

On muistettava, että ilmastonmuutoksella tarkoitetaan pitkän aikavälin muutoksia maapallon lämpö-, kosteus- ja tuulioloissa sekä muissa ilmasto-oloissa. Sää vaihtelee vuodesta toiseen jatkossakin.

Faktaa kaupungin kasvihuonekaasupäästöistä

Oulun kasvihuonekaasupäästöjen kokonaismäärä vuonna 2011 oli hiilidioksidiksi laskettuna noin 1 700 600 tonnia eli 11,8 tonnia asukasta kohden. Ilman teollisuuden osuutta päästöt olivat noin 797 000 tonnia eli 5,5 tonnia asukasta kohden.

Suurin osuus kuluttajien aiheuttamasta päästöstä muodostuu kaukolämmön kulutuksesta. Seuraavaksi merkittävimmät tekijät ovat liikenne ja sähkönkulutus.

Oululainen voikin vähentää päästöjen syntymistä kiinnittämällä erityisesti huomiota kodin lämmitykseen, liikkumisen valintoihin, laitteiden energiankulutukseen sekä käyttöveden lämmitykseen. Olemalla tarkempana kodin energiankulutuksen kanssa ja vähentämällä yksityisautoilua voit saada yllättävän isojakin päästösäästöjä aikaiseksi. Teollisuuden päästöjä säädellään kansainvälisin sopimuksin ja päästökaupan keinoin.

Kasvihuonekaasupäästöjen jakautuminen ilman teollisuuden osuutta vuonna 2011.

Ekotukitoiminnalla työpaikan ympäristöasiat kuntoon

Oululaiset kuluttavat energiaa myös työpaikoillaan. Oulun kaupunki aloitti työntekijöilleen tarkoitetun energia- ja ilmastopainotteisen ekotukitoiminnan vuonna 2012. Toiminnassa koulutetaan työntekijöitä ekotukihenkilöiksi, jotka vievät ympäristötietoutta eteenpäin työtehtävissään oman työnsä ohella. Ekotukihenkilöt opastavat energiankäytön tehostamisessa, ympäristöasioiden

huomioimisessa hankinnoissa, kestävässä liikkumisen valinnoissa sekä jätteen synnyn ehkäisyssä ja lajittelussa.

Ekotukihenkilön taustalla toimii innostunut ja motivoitunut ekotukihenkilöverkosto, jolta saa tukea ja vinkkejä käytännön ekotekoihin.

Toimintamalli on vapaasti kopioitavissa myös oululaisten yritysten ja muiden työpaikkojen käyttöön!

Ilmastoystävällinen arki –HELPPO MUISTAA!

Ilmastonmuutoksen hillinnässä pieniläkin arkipäivän teoilla on merkitystä. Yksittäinen kuluttaja voi vaikuttaa kasvihuonekaasupäästöjen syntymiseen esimerkiksi vähentämällä energiankulutusta ja liikkumalla kestävästi.

Mitä teillä syödään ja mitä teillä ei syödä?

Keskeistä ruoan ilmasto vaikutusten vähentämisessä ovat jätteeksi joutuvan ruoan välttäminen, eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vähentäminen, kasvien osuuden lisääminen, lähiruoan suosiminen, ruoanvalmistuksen energiatehokkuuden parantaminen sekä ostosmatkojen järjeistäminen.

Oma koti kullaa kallis, ekoelo edullisempaa

Ilmastoystävälliset toimintatavat näkyvät myös kukkarossa. Käyttötottumuksia muuttamalla voi esimerkiksi nelihenkinen perhe keventää sähkölaskua yli 70 euroa viikossa.

Suurimmat säästöt saattavat löytyä peseytymistavoissa. Käyttöveden lämmitys vie keskimäärin 20 % kulutetusta energiasta. Jos pesee vain puoli minuuttia, sulkee hanan saippuoinnin ajaksi, saunoo vain kaksi kertaa viikossa, ei pidä kiuasta turhaan päällä, on saatu aikaiseksi jo tuntuva säästö.

Tyhjiä huoneita on kenenkään turha valaista ja lähikaupatkin tarjoavat vaihtoehtoja energiatehokkaiisiin lampuihin. Liiketunnistimet auttavat säästämään energiaa ulkovalaistuksessa.

Mitä teet yhdellä kilowattitunnilla?

- Katsot Plasma TV:tä 4 tuntia.
- Keität kahvia 10 kertaa.
- Peset koneellisen astioita.
- Saunot 8 minuuttia.
- Käytät mikroaaltouunia 50 minuuttia.
- Käytät kannettavaa tietokonetta 40 h.
- Imuroit tunnin.
- Pidät päällä LED-lamppua (7W) 140 tuntia.

Mitä jos saisain vaikuttaa ilmastotulevaisuuteeni?

Oulun koululaisille järjestetyssä ympäristövaikuttajafoorumissa nuoret pohtivat yhdessä ympäristöalan asiantuntijoiden kanssa ilmastonmuutoksen vaikutuksia tulevaisuuden Oulussa. Nuoret esittivät Mitä jos -kysymyksiä. Kysymyksiin pohjautuen toteutettiin dokumentaarinen musiikkikertomus päivän kuluista.

Video löytyy Youtubesta hakusanoilla "Mitä jos".

TIEDÄ JA VAIKUTA

Ilmastonmuutoksen hillitseminen edellyttää käytännön tekoja sekä monipuolista yhteistyötä. Oulun kaupungin ilmastoaiheisilta verkkosivuilta saat tietoa ilmastotyön tavoitteista ja käytännön keinoista, joilla Oulu vähentää kasvihuonekaasupäästöjään. www.ouka.fi/ilmasto

Istuuko ilmasto vaikutus ratin ja penkin välissä?

Tieliikenteellä on merkittävä rooli kasvihuonekaasupäästöjen lähteenä. Erityisen paljon liikenteessä syntyy hiilidioksidia. Autojen moottoritekniikan kehityksen myötä liikenteen päästöt ovat kääntyneet laskuun, mutta lisääntyvät liikennemäärät hidastavat myönteistä kehitystä.

Taloudellisen autoilun opettelu vähentää liikenteestä aiheutuvia päästöjä ja näkyy suoraan kukkarossa. Ajotavan muutosta merkittävämpi tekijä on kuitenkin välttää autoilua aina kun se on mahdollista. Päivittäinen vähäiseltä tuntuva valinta näkyy vuoden mittaan merkittävänä säästönä polttoaineessa, kilometreissä ja ajassa.

Parasta on valinnanvara

Jo muutamalla oman liikkumistavan muutoksella voi vaikuttaa päästöjen vähenemiseen omalta osaltaan. Kaikkea ei tarvitse muuttaa, mutta liikkumistottumuksiaan voi kehittää energiataloudellisimmiksi. Mikä on sinun top 5 -listasi?

1. Aina ei tarvitse autoilla, harkitse ajatko auton sijasta pyörällä, bussilla tai junalla. Vai pitäisikö jäädä kotiin, ja hoitaa asiat netissä tai puhelimella?

2. Kaikki eivät voi valita. Jos ei asu julkisen liikenteen reittien ääressä, joutuu liikkumaan tavaroiden kanssa tai on liikuntaesteinen, auto on välttämättömyys. Silloin voi valita polttoainetta säästävä automallin. Dieselmoottori kuluttaa n. 30 % vähemmän polttoainetta kuin bensiinimoottori.

3. Ajotapa on suurin keino vaikuttaa polttoaineen kulutukseen. Kiihdytä aina tavoitenopeuteen reippaasti, pidä sen jälkeen tasainen nopeus isolla vaihteella ja pienillä kierroksilla. Käytä mahdollisimman paljon moottorijarrutusta.

4. Aja ennakoivasti: taloudellinen ajotapa on joustava ja toiset huomioon ottava. Pyri ennakoimaan tulevat tilanteet mahdollisimman kaukaa. Säilytä turvaväli, niin jarrutus- ja kiihdytystarpeet vähenevät. Vältä ruuhkassa ajamista.

5. Valitse säästävät renkaat: kapeat ja korkeat renkaat tuovat taloudellisuutta. Oikeaan paineeseen täytetty rengas rullaa helpommin.

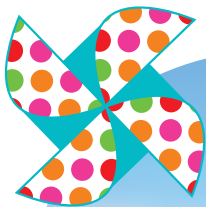
6. Älä kuljeta turhaa painoa: onko katolle unohtunut suksiboksi tai lojuuko tavaratilassa turhaa tavaraa? 100 lisäkiloa merkitsee yli 5 % lisää kulutusta.

7. Säästä kylmäkäynnistyksissä: käytä esilämmitystä alle +5 °C lämpötiloissa. Lämmin moottori syö vähemmän polttoainetta. Lähde liikkeelle nopeasti käynnistyksen jälkeen, siten moottori lämpenee nopeimmin. Käytä auton sähkölaitteita harkiten. Onko tarpeen pitää päällä sekä takalasin lämmitintä, istuinlämmitintä, sisäilman kiertoa ja ilmastointia?

8. Seuraa kulutustasi: tarkkaile kierros- ja kulutusmittareita. Polttoainemittaria tarkkailemalla voit valita edullisimman tankkauspaikan ajoissa.

9. Huollata autosi säännöllisesti.

Oulu hemmottelee pyöräilijää

Oulu on kuuluisa pyöräilymahdollisuuksistaan ja oululaiset ovat tunnettuja pyöräilyinnostaan. Oulussa on kevyen liikenteen väyliä yhteensä 730 kilometriä eli noin 3,8 metriä asukasta kohden. Pyöräteiden määrä lisääntyy vuosittain 10–20 kilometrillä. Kulkumuotoerottelulla ja eritasojärjestelyllä on luotu yhtä aikaa sekä turvallinen kevyen liikenteen verkko että toimiva autoliikenteen verkko. Sen ja oululaisen pyöräilyperinteen ansiosta viidennes kaikista matkoista tehdään pyöräillen.

Oululainen uskallus näkyy myös talvipyöräilyn henkenä. Aito talvi luo aidot olosuhteet ja myös haasteet kunnossapidolle. Oulun erityispiirre on hoitaa keskustaan johtavat kevyen liikenteen väylät tasa-arvoisesti autoteiden kanssa. Oulussa yli 30 % aktiivisesti pyöräilevistä jatkaakin pyöräilyä myös talvella kun

muissa kaupungeissa lukema tippuu 10 %:iin.

Kätevästi sähköavusteisella polkupyörällä

Voisiko sähköpyörä olla vaihtoehto autolle? Sähköpyörä tarjoaa tavallista pyörää kevyemmän ja nopeamman vaihtoehdon ja madaltaa kynnyistä valita kulkuneuvoksi pyörä auton sijasta. Sähköavusteisessa pyörässä on moottori, joka keventää polkemista. Kun pyörää ei poljeta, moottori sammuu. Sitä voi polkea myös kuten tavallista pyörää. Korvatessaan auton sähköpyörä vähentää liikenteen päästöjä ja melua.

Katso jalankulku- pyöräilykartta osoitteessa <http://www.ouka.fi/oulu/kadut-kartat-ja-liikenne> tai hae itsellesi paperikartta omaksi Oulu10:stä tai Ympäristötalolta, Solistinkatu 2.

ARKILIIKENTEEN HIILIDIOKSIDILASKURI

Etkö ole aivan varma, liikutko mahdollisimman vähäpäästöisesti? Voit testata arkiviikon matkojen päästöt hiilidioksidilaskurilla. Voit myös kokeilla kuinka liikkumistapojen muuttaminen vaikuttaa päästöihin. Laskuri on tehty osana Helsingin seudun ympäristöpalveluiden HSY:n toteuttamaa Julia 2030 -hanketta. www.hsljalki.fi

Helppo muistaa!

Tee Helppo muistaa! -testi ja tarkasta, mitä jo teet ilmaston hyväksi. Toimitko huomaamattasi oikein vai pitäisikö sinun parantaa jotain arjen osa-aluetta?

KOTONA

Pidän huonelämpötilan 20–22 °C.

Tuuletan viiden minuutin ristivedolla.

Tiivistän ikkunat ja ilmaan patterit säännöllisesti.

Seuraan sähkön, kaukolämmön tai öljyn kulutustani. Huomaan säästöjen vaikutukset.

SÄHKÖNSÄÄSTÖ

Sammutan sähkölaitteet kokonaan, kun en tarvitse niitä.

Käytän sähkölaitteiden virranhallinta-asetuksia.

Sammutan valot, kun olen huoneesta pois yli 10 minuuttia.

Hyödynnän uunin esilämmityksen ja jälkilämmön.

Jäähdytän ruuat ennen jääkaappiin laittoa.

Suosin mikroaaltouunia ja vedenkeitintä.

Kuivaan pyykit ulkona.

VEDENSÄÄSTÖ

Käyn suihkussa nopeasti ja sammutan veden saippuoinnin ajaksi.

Pesen täysiä koneellisia ja valitsen oikea pesuohjelman.

Vältän tarpeetonta esipesua.

Kerään sadevettä istutusten kasteluun.

LIKKUMINEN

Kuljen kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteen kyydissä.

Nautin Oulun huipputaso pyöräilyreiteistä.

Käytän kimpakkyytejä työmatkalla ja harrastuksissa.

Suunnittelen liikkumiseni, ketjutan matkani.

Vältän ruuhkia.

Huollan autoni säännöllisesti ja ajan taloudellisesti.

Tarkastan usein rengaspaineet ja esilämmitän moottorin.

OSTOKSET

Hankin vain tarpeellisia tavaroita.

Vuokraan, lainaan tai ostan yhteisen tavarat.

Vältän jätteen syntymistä ja kierrätän.

Valitsen ympäristömerkittyjä tuotteita.

En heitä ruokaa turhaan pois.

Suosin lähialueen kauppoja, kampaajia, liikuntapaikkoja ja muita palveluita.

AINA JOSKUS EN KOSKAAN

AINA	JOSKUS	EN KOSKAAN

VASTAUKSET

Eniten

AINA-vastauksia

Ilmastoystävällinen arki on niin helppoa, että sitä ei edes huomaa. Jos olet tietoisesti onnistunut ilmastonmuutosta ehkäisevässä elämäntavassa, ehkä muutkin voivat hyötyä kokemuksestasi. Kannusta kaveria!

Eniten

JOSKUS-vastauksia

Olet muutosvaiheessa, jossa sinun on helppo vaihtaa arjen toimintatapoja olemalla hieman tietoisempi ja hereillä. lloitse onnistumisistasi ja pääätä keskittyä muutoksesasi vain yhteen osa-alueeseen kerrallaan.

Eniten

EN KOSKAAN -vastauksia

Onko arki liian kiireistä vai etkö vain ole tullut ajatelleeksi, miten helppo omia elämäntapojaan on muuttaa ilmastonmuutosta hidastaviksi? Aloita muutos siitä, mikä sinulle on luontevinta. Onko sinun helppo säätää kodin lämpötiloja tai onko kotona paljon virtaa kuluttavia sähkölaitteita, jotka ovat aina valmiusasennossa? Napsauttele mittareita ja pistä tekniikka pois päältä.

Tee TAMMIKUUSSA päätös ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi
Tee yksi ilmastoystävällisemmän elämäntavan uudenvuodenlupaus. Valitse asia, joka on helppo muistaa ja ottaa osaksi arkea. Hanki harkiten, tehosta kierrätystä tai valitse kestävä liikkumismuoto.

Mieti HELMIKUUSSA, mitä todella tarvitset

Vältä turhaa kulutusta ja kierrätä. Järjestäkää työpaikallanne esimerkiksi viikon ajaksi tavaravaihtopiste, jonne voi tuoda itselle tarpeettomia tavaroita ja viedä mukanaan löytöjä. Paras jäte on syntymätön jäte.

Oulun Jätehuollon www-sivuilta saat paljon tietoa jätteiden lajittelusta, kierrätyksen muutoksista ja polttokelpoisesta jätteestä. Muista myös Oulun kierrätyskeskus, joka palvelee Värtössä osoitteessa Kurkelantie 2.

Pienennä paperipinoja MAALISKUUSSA

Paperia kertyy helposti kotiin. Pinoja voi pienentää, kun ei tilaa turhia lehtiä. Ei mainoksia -lappu postilaatikossa vähentää roska-astian menevää paperimäärää huomattavasti. Älä tulosta turhaan kotonakaan.

HUHTIKUUSSA on aika selvittää oma hiilijalanjälkensä

Hiilijalanjäljellä tarkoitetaan toiminnan, tuotteen tai palvelun ilmasto vaikutusta eli sitä, kuinka paljon kasvihuonekaasupäästöjä se aiheuttaa. Laske hiilijalanjälkesi Ilmastodieetti-laskurilla.

Se soveltuu kansalaisten omien päästöjen seurantaan ja vähentämiseen. Laskurin avulla voi laskea asumisesta, liikenteestä, ruuasta, jätteistä ja kulutuksesta syntyvät päästöt. www.ilmastodieetti.fi/.

TOUKOKUU ja KESÄKUU ovat pyöräilykuukausia

Osallistu valtakunnalliseen pyöräilyviikkoon ja Oulun pyöräilytapahtumiin. Onko teidän työpaikallenne hankittu yhteiskäyttöpyörä? Oulun Lyseon opiskelijoiden yhteiskäytössä ovat ”Juho, Kaarlo ja Martti” –pyörät, joiden kanssa voi asioida lähiympäristössä.

HEINÄKUUSSA säästetään vettä

Oletko keskiverto? Onnea! Oululaiset kuluttavat vettä alle keskimääräisen kansallisen tason, joka on 155 litraa vuorokaudessa. Vedenkulutuksen tottumukset vaikuttavat energiankulutukseen ja kasvihuonekaasujen syntymiseen. Vedensäästö kannattaa myös kukkarolle.

Sato kypsyy ELOKUUSSA, syö läheltä ja syö hyvin

Lähellä tuotettu ruoka tuo hyvinvointia lähiympäristöön. Elokuussa sato on parhaimmillaan. Vertaile vaihtoehtoja toreilla ja kaupoissa. Jos et ehtinyt aloittaa omia piha- tai kaupunkiviljelmiä tänä vuonna, aloita ensi vuoden suunnittelu ajoissa.

SYYSKUUSSA ollaan liikkeellä – päästele vähemmän

Syyskuussa vuoden aktiivisin aika lähtee käyntiin. Syyskuussa ollaan liikkeellä töihin, kouluun, kotiin ja harrastuksiin. Liiku lähelle kävellen, pyöräillen tai suosi joukkoliikennettä. Käytä pidemmillä matkoilla kimpakyytejä tai pyydä työnantajaltasi työsuhdematkalippu.

Tähtäimessä LOKAKUINEN energiansäästö

Energiankulutus syntyy pienistä asioista. Laita turha energiankulutus kuriin valitsemalla viisi uutta tapaa säästää vettä, lämpöä, sähköä ja vähentää kulutusta.

Sopivasti valoa MARRASKUUHUN

Valaistuksessa on helppo säästää energiaa. Siirry käyttämään energiansäästölamppuja tai led-valaisimia. Lampun ostajan muistilista auttaa valitsemaan oikean lampun: lampun tuottama valon määrä (lumen), valon väri (kelvin K), himmennettävyyys, käyttölämpötila, syttymisnopeus, käyttöikä, sytytyskertojen määrä, lamppujen ulkomitat, energiatehokkuus (A, B, C-luokka).

JOULUKUUSSA juhliitaan joulua, ei kuluttamista

Parasta jouluiloa on yhdessä vietetty aika. Lahjastressin vältät, kun annat lahjaksi yhteistä aikaa, apuasi tai kierrätyslajhan. Toiselle tarpeeton voi olla toisen tärkeä.

www.ouka.fi/ilmasto

OULU
● ● ● ● ● ● ● ●

Oulun seudun ympäristötoimi
Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

Vipuvoimaa
EU:lta

